

СИНОНІМІЯ КІНЦЕВИХ ТЕРМІНОЕЛЕМЕНТІВ У КЛІНІЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ (ТРУДНОЩІ ВИКЛАДАННЯ В ІНОЗЕМНІЙ АУДИТОРІЇ)

Клінічна термінологія – це великий розділ медико-біологічних знань, що вивчає питання, які стосуються хворого організму. В курсі «Латинська мова та основи медичної термінології» студенти опановують клінічні терміни, що позначають патологічні стани, симптоми та назви захворювань, методи й заходи обстеження, діагностики, лікування тощо. Клінічна термінологія суттєво відрізняється від анатомо-гістологічної та фармацевтичної термінології: підґрунтям термінів здебільшого є грецька мова, яка не викладається в медичних вишах в якості окремого предмету. Окрім того, головним структурним елементом виступає не ціле слово, а терміноелемент (ТЕ), за допомогою якого утворюються численні ряди термінів. Варто пам'ятати й про те, що у клінічній термінології вживаються греко-латинські дублети, які можуть функціонувати паралельно у межах терміносистеми, наприклад: *colpitis / vaginitis* – запалення слизової оболонки піхви [1, с. 85]. Все це створює певні труднощі у перекладі, розумінні та використанні деяких ТЕ в іноземній аудиторії і не тільки.

Розглянемо кінцеві ТЕ – назви патологічних процесів і станів (*-algia*, *-odynia*, *-agra*), що можуть використовуватися як синоніми при творенні термінів під час виконання практичних завдань:

-algia (грец. *ἄλγος*, від *algos* біль + *-ia*), *-альгія* – частина складних слів, яка означає болючість [2, т. 1, с. 63];

-odynia (грец. *οδύνη*, від *odynē* біль + *-ia*), *-одинія* – частина складних слів, що вказує на больовий стан [3, т. 2, с. 1626];

-agra (грец. *ἄγρα*, від *agra* заразний, напад), *-агра* – частина складних слів, яка означає напад гострого болю [2, т. 1, с. 53].

Студентам інколи важко зрозуміти, коли потрібно використовувати саме ТЕ *-algia*, а коли *-odynia*, а коли можливі обидва варіанти, оскільки в підручниках ці терміни здебільшого подаються як синонімічні з поясненням: «больова чутливість, біль» [6, с. 162; 4, с. 239], «біль (без органічних змін); біль» відповідно [5, с. 210], або наводиться лише один ТЕ *-algia* «біль без обмеженої причини» [7, с. 46]. У словниках живають обидва терміноелементи синонімічно, наприклад: *colpodynia* = *colpalgia* – біль у вагіні [2, т. 1, с. 499]; *gastrodynia* = *gastralgia* – шлунковий біль [1, с. 175]; *glossodynia* = *glossalgia* – біль у язика [1, с. 183] та ін. Окрім того, слід зазначити, що ТЕ *-algia* більш вживаний, і зустрічається частіше, ніж *-odynia*.

ТЕ *-agra* подається в підручниках та навчальних посібниках з латини здебільшого зі значенням «біль» [6] або «біль (кісткової локалізації)» [5, с. 210], у словнику Дорланда – «напад гострого болю» [2, т. 1, с. 53]. Детальне

пояснення бачимо вже в клінічних термінах із зазначенням локалізації болю: *cheiragra* [cheir- + -agra] – хейрагра – подагра кисті, здебільшого вузликова подагра з викривленням пальців [2, т. 1, с. 436]; *podagra* [pod- + -agra] – подагричний біль у великому пальці кисті [3, т. 2, с. 1838]. У словнику Арнаудова подається більш докладна інформація: *podagra, ae f* [= капкан для ноги, от *pus, podos*, нога, стопа + *agra*, охота, поимка]: заболевание, возникающее при нарушениях обмена нуклепротеидов и мочевой кислоты, сопровождающееся отложением нерастворимых мочекислых солей в суставах, чаще всего хрящах, а позже – и около суставов и т.д.; острая типичная форма подагры характеризуется повторяющимися приступами сильных болей чаще всего в плюсне-фалангеальном суставе большого пальца ноги, возникающими обычно ночью, отеком сустава, температурной реакцией и т.д.; реже такой приступ локализуется в других суставах: в коленном (*gonagra*), в лучезапястном (*chiragra*), в плечевом (*omagra*) и т.д. [1, с. 391]. Порівняйте з терміном *podalgia* (syn. *pododynia*) – подалгічний біль у стопі [3, т. 2, с. 1838] або *podalgia, ae f* [*pus, podos*, нога, стопа + *algos* боль]: подалгія – біль в стопі, головним образом в області предплюсны (*tarsalgia*), возникающая обычно при плоской стопе (syn. *pododynia*) [1, с. 391].

При поясненні таких ТЕ потрібно зазначити, що важливим елементом є *семантика* клінічного терміну і тому варто звертатися до словників. Студентам необхідно подати значення терміноелементів та обов'язково навести приклади їх використання, можливо, із зазначенням синонімічних рядів. Таким чином, студенти опанують складні варіанти вживання ТЕ та ретельніше ставитимуться до застосування клінічних термінів у своїй майбутній діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Арнаудов Г.Д. Медицинская терминология / Г. Д. Арнаудов. – София: Гос. изд-во «Медицина и физкультура», 1969, 1030 с.
2. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у 2-х тт. / Ред. П. Джуль, Б. С. Зіменковський. – Львів: ВД «Наутітус», 2003. – Т.1. А – L – 1354 с.: ил.
3. Ілюстрований медичний словник Дорланда: у 2-х тт. / Ред. П. Джуль, Б. С. Зіменковський. – Львів: ВД «Наутітус», 2003. – Т.2. М – Z – 2688 с.: ил.
4. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: навч. посіб. / О. М. Беляєва, І. М. Сологор. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 256 с.
5. Латинська мова і основи медичної термінології: підручник / Л. Ю. Смольська, О. Г. Кісельова, О. Р. Власенко та ін. – К.: Медицина, 2008. – 360 с.
6. Латинский язык и основы медицинской терминологии: учеб. / Под общ. ред. М. Н. Чернявского. – Мн.: Выш. шк., 1989. – 352 с.
7. Шевченко Є. М. Латинська мова і основи медичної термінології: Навч. посібник. / Є. М. Шевченко. – К.: ВСВ «Медицина», 2012. – 240 с.